

Finantsinspeksioon

Hr Mart Võrklaev
Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 TALLINN
info@rahandusministeerium.ee
Thomas.Auvaart@fin.ee

Teie 21.08.2023 nr 13-1.1/5460-1
Meie 20.09.2023 nr 5-8/4810-1

Finantsinspeksiooni arvamuse avaldamine krüptovaraturu seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Mart Võrklaev

Rahandusministeerium (edaspidi **RM**) edastas 21.08.2023 Finantsinspeksioonile (edaspidi ka **FI**) krüptovaraturu seaduse eelnõu (edaspidi **Eelnõu** või **KrüTS**), mille kohta palus avaldada arvamust. FI on oma seisukohti esitanud ka varasemalt, seadusloome protsessis ning esitab käesolevaga oma seisukohad Eelnõule.

I Üldised seisukohad

Pädev asutus

1. Eelnõu kohaselt hakkab krüptovaraturu osaliste üle järelevalvet teostama FI, ehk saab Euroopa krüptovaraturgude määruse (edaspidi ka **MICA**) tähenduses pädevaks asutuseks. Täna kuuluvad virtuaalvääringu teenuse pakkujad, ehk tulevased krüptovaraturu osalised, Rahapesu Andmebüroo (edaspidi **RAB**) järelevalve alla. Seega on täna, mõneti küll lihtsustatumal kujul, krüptovarade regulatsioon ja järelevalve läbi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (edaspidi **RahaPTS**) juba olemas. Seega KrüTS-i sellisel kujul jõustumine tooks kaasa olulise järelevalvemudeli muudatuse, kus kogu senine virtuaalvääringu teenuse valdkonna järelevalve võetakse RAB-lt ja antakse üle FI-le.

Kuigi seletuskirjas on välja toodud selgitused, mille tõttu on pädevaks asutuseks määratud Finantsinspeksioon, siis meie hinnangul krüptovaraturgude määruse rakendamisel Eestis oleks põhjendatud rohkem võtta arvesse ka riskikeskkonda, mis sedalaadi äritegevusega kaasneb. Krüptovaraturu valdkonna üks olulisemaid järelevalve valdkondi oli ja on ka tulevikus rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidega tegelemine. Ka RAB on virtuaalvääringu teenuse osutajate riskide hulgas oma 2022. aasta aruandes toonud välja, et virtuaalvääringuid kasutatakse järjest sagedamini kuritegelikel eesmärkidel, nii kuriteo toime panemiseks, kui ka kuritegelikul teel saadud vara jälgede peitmiseks. Osundame, et vastavas valdkonnas on täna RAB-il mehitatud tugev kompetents ning väga hea vastava sektori tundmine. FI-l oleks sedalaadi kompetents vaja suures ulatuses täiendavalt luua, mis toob kaasa arvestatavad kulud finantsjärelevalve mehitamise näol.

Kui RAB-lt vastav järelevalve võetakse ära, on oluline, et sedalaadi üleminek toimub korrapäraselt nii FI kui turuosaliste vaatest. Muuhulgas on vaja anda piisav aeg ettevalmistuste tegemiseks ja uute nõuetega kohanemiseks, sealhulgas on vaja lahendada nii rahaliste ressursside (elike vastus küsimusele, kes tekkivad järelevalve korraldusega seonduvad kulud kinni maksab) kui ka RAB-is oleva erialateadmistega isikute ületoomine FI-sse võimalikult varajases faasis.

Siinjuures rõhutame üle, et MiCA ja Eelnõuga kaasnevaid kohustusi ei ole võimalik täita tänase FI mehitatuse ega olemasolevate ressurssidega, seda põhjusel, et ka täna on FI-l suurel hulgal finantssektori üleseid järelevalvelisi kohustusi ning see raamistik eelduslikult suurendab olulisel määral finantsjärelevalve all olevate isikute ringi (umbes 25-45%). Arvestades, et täna asub vastav virtuaalväeringute kompetents RAB-is, peaks vastava valdkonna erialateadmine (töötajad) liikuma FI-sse koos Eelnõuga antavate kohustustega. Seega on endiselt reguleerimata ja lahendamata Eelnõu ja MiCA rakendamise praktilised küsimused, mis uute finantsjärelevalve subjektide järelevalve kohustusega kaasnevad. FI ei pea õigeks lahendust, kus teised järelevalvesubjektid peaksid maksma kinni krüptovara turu ületoomise FI-sse ja selle rakenduse protsessi, kuna tegu on arvestatavate kuludega.

Järelevalve finantseerimine ja ettemaksu kehtestamine

2. Jätakuvalt peame vajalikuks rõhutada, et Finantsinspeksiooni poolt krüptovaraturu järelevalve teostamiseks tuleb finantsjärelevalve finantseerimisel ja rahastamisel lähtuda vähemalt järgmistest printsiipidest:
 - järelevalve peab olema vastava sektori enda poolt tasustatud, ehk tuleb vältida olukorda, kus neid kulusid maksaksid teised finantsjärelevalve subjektid;
 - järelevalve peab olema kulupõhine, st tuleb luua olustik, kus tegevusloa menetlus ja järelevalve on tasustatud vastava sektori poolt esimesest päevast alates;
 - rahastus peab olema piisav, et tagada kvaliteetne järelevalve teostamine.

Eelnõu kontekstis on oluline järelevalve teostamisel eristada kahte suuremat blokki, st i) tegevusloa menetlus ja nõ esimese aasta järelevalve ning ii) pidev järelevalve. Eelnõus puudub lahendus selle kohta, et kuidas tagada FI rahastamismudel järelevalve teostamiseks nõ esimesel aastal, st MiCA rakendusfaasis. Rõhutame, et uute järelevalvesubjektide üle järelevalve teostamise tõttu ei tohi kannatada olemasolevate järelevalvesubjektide üle järelevalve tegemine, sh ei või tekkida ka olukord, kus olemasolevad subjektid maksavad krüptovaraturu osaliste järelevalve kinni. Seega on väga oluline, et Eelnõu mõjuanalüüsis oleks välja toodud põhjalik käsitus Finantsinspeksiooni ressurssidele, mis annaks võimaluse hinnata, kas Eelnõuga kavandatavad ressursid võimaldavad ka realselt kavandatavaid muudatusi FI-l rakendada ning MiCA rakendamiseks kuluv ressurss ei oleks subsideeritud teiste turuosaliste poolt.

Finantsinspeksiooni esmaste arvutuste pinnalt on näiteks ühe tegevusloa järelevalveliseks hinnaks mitte vähem kui 20 000 eurot, samas on menetlustasu määr ette nähtud vaid 3 000 eurot. Lisaks tegevusloa menetlusele kaasnevad krüptovaratreenuse osutajatega ka teised menetlused, nt valge raamatuga seonduvad toimingud. Seega palume mõjuanalüüsis selgitada täpsemalt, et milline on tegelik menetlustasu kulu ühe tegevusloa puhul ja kuidas toimub krüptovaraturu osaliste järelevalve teostamiseks rahastamismudel esimesel aastal, sest Eelnõus välja pakutud menetlustasu tegelikke kulusid/ressursivajadusi ära ei kata. Finantsinspeksiooni hinnangul peaks krüptovaraturu järelevalve olema selles osas kulupõhine. Teised järelevalvesubjektid ei peaks tasuma Eelnõu rakendamisega seonduvaid kulusid. Sellest tulenevalt on oluline Eelnõus ja/või seletuskirjas täpsemalt välja tuua ja selgitada, kuidas toimub nn esimese aasta järelevalve kulude katmine ning vajalik oleks ettemaksu kriteeriumi kehtestamine.

Eelnõus on välja pakutud järelevalvetasude võimalikud arvestusalused. Rõhutame, et järelevalvetasu alused ning määrade vahemikud peavad olema sellised, mis võimaldavad FI tegevuse kulupõhist finantseerimist. Samuti leiame, et järelevalvetasude määrad peavad olema paindlikud ning vahemikud võimalikud laiad. Hetkel väljapakutud järelevalvetasude määrade puhul tekib küsimus, et mille pealt neid määrasid arvutada. Leiame, et oluline on teha läbi testarvutused, et üldse tekiks arusaam millises summas järelevalvetasud eelkõige mahuosalt sinna vahemikku jäävad, kas on üldse kättesaadavad nende arvutuste aluseks olevad andmed (nt krüptovara väärtus) ning kas need määrad on piisavad kvaliteetse ja täieliku järelevalve

Finantsinspeksioon

teostamiseks. Testarvutusi tegemata ja nägemata on võimatu anda hinnanguid Eelnõus kehtestatud järelevalvetasu määradele ning nende asjakohasusele. Märgime siinkohal, et käesoleva vastuse teises osas (sisulised kommentaarid), oleme teinud ettepaneku järelevalvetasude muutmiseks selliselt, et kui isikul on mitu tegevusluba, siis tuleb tasuda ka kõigi lubade eest vastavat tasu.

Rakendamine/RAB-i tegevuslubade kehtivus

3. Juhul kui kogu krüptovaraturu järelevalve tõstetakse RAB-ilt üle FI-le, siis tuleb Eelnõus ette näha selge regulatsioon seoses järelevalvetegevuse ülevõtmisega, mh puudutab see senise dokumentatsiooni, aruandluse ja muu olemasoleva informatsiooni üleandmist FI-le.

Arvestades võimalikku suurt tegevuslubade taotluste mahtu MiCA ja KrüTS-i jõustumisel, on oluline, et kogu virtuaalvääringu teenusepakujate järelevalve üleminek RAB-ilt FI järelevalve alla oleks võimalikult paindlik ja kaaluma peaks võimalikult pikaajast üleminekuprotsessi. MiCA-t tuleb kohaldada alates 30.12.2024 ning artikkel 143 näeb ette üleminekumeetmed. MiCA artikkel 143 lõike 3 kohaselt krüptovaratteenuse osutajad, kes osutasid oma teenuseid kohaldatavate õigusaktide alusel enne 30. detsembrit 2024, võivad jätkata tegutsemist kuni 1. juulini 2026 või kuni neile vastavalt artiklile 63 kas antakse tegevusluba või keeldutakse selle andmisest, olenevalt sellest, kumb leiab aset varem. Liikmesriik võib otsustada mitte kasutada krüptovaratteenuse osutajatele esimeses lõigus sätestatud üleminekukorda või lühendada selle kestust, kui liikmesriik leiab, et tema riigisisene õigusraamistik, mida kohaldatakse enne 30. detsembrit 2024, on leebem kui MiCA määrus.

Finantsinspeksioon toetab võimalikult paindlikku ja MiCA tähtaegsid järgivat üleminekuperioodi kehtestamist. Kuna MiCA võimaldab virtuaalvääringu teenuse osutajatel senise tegevusloa alusel teenuseid osutada kuni 1.juulini 2026, siis tuleks ka Eelnõuga see võimalus ette näha. Võttes siinkohal arvesse ka ühisrahastusmääruse rakendamisest saadud kogemust, kus menetlused on veninud mh seetõttu, et delegeeritud määruste jõustumine võttis väga kaua aega ning puudus selge raamistik tegevusloa taotluste menetlemiseks. MiCA artikli 139 lõike 2 kohaselt on antud Euroopa Komisjonile õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, seda 36 kuu jooksul alates 29. juunist 2023. Seega võib ka MiCA rakendamisel tekkida samalaadne probleem, kus FI peab tegevuslubasid väljastama, kuid puuduvad jõustunud õigusaktid, millest lähtudes peab FI tegevuslubasid väljastama.

Paindlikum ja pikem üleminekuperiood on vajalik ka selleks, et kui MiCA pädevaks asutuseks saab FI, siis nagu eelnevalt juba mainitud, on tegemist uute subjektide ringi ja uute järelevalveliste ülesannetega. Nende rakendamiseks on vajalik piisav mehitatus ja ressursside olemasolu, sealhulgas tuleb läbi viia vajalikud värbamised, koolitused, protsessid luua ja kinnitada, kehtestada järelevalvepoliitika jne. Võimalikult pikk üleminekuperiood võimaldab kvaliteetsema ja efektiivsema järelevalve rakendamist.

Muud üldised tähelepanekud

4. Juhime tähelepanu, et Eelnõus ei ole asjakohastes kohtades alati viidatud kogu vajalikule käsitlusele MiCA-s (nt muu krüptovara emitendi regulatsioon, vt punkt 8). Eelnõu peaks tegelema nende küsimustega, mis on lubatav siseriiklik valik või muu MiCA väline siseriiklik lubatud eripära. Osundame siinjuures, et MiCA rakendusaktid veel täna puuduvad, mistõttu ka neist tulenevalt võib Eelnõu hilisemas faasis vajada muutmist.

II Sisulised kommentaarid Eelnõu sätetele

Eelnõu reguleerimis- ja kohaldamisala

5. Eelnõu § 1 lõike 1 kohaselt reguleerib KrüTS mh järelevalvet nii krüptovaraturu kui krüptovaraturu osalise üle. Palume selgitada mida tähendab järelevalve krüptovaraturu üle ning kes selle järelevalve alla kuuluvad. Seletuskirjas peaksid olema pädeva asutuse pädevused ja volitused selgelt lahti kirjutatud.

6. Kuna Eelnõu § 2 lõikes 2 nimetatud krüptovaraturu osalised on kohustatud oma tegevuse kohta esitama aruandeid FI-le, siis esitatud andmetele peaks laienema FI õigus need põhjendatud vajadusel edastada RM-ile ja Eesti Pangale. Sellest tulenevalt palume nimetatud lõike esimeses lauses teksti osa „§ 14 lõigetes 3, 5 ja 6“ asendada teksti osaga „§ 14 lõigetes 3 ja 5-7“.
7. Eelnõu § 2 lõige 3 vajab täiendavalt selgitamist, kuidas kohaldada muu krüptovara pakkuva ja kauplemisele võtmist taotleva isiku suhtes nt KrüTS §-des 10-11 ja 7. peatükis sätestatud. Muu krüptovara pakkuv või kauplemisele võtmist taotlev isik on MiCA kohaselt kohustatud finantsjärelevalveasutust üksnes teavitama valge paberi avaldamisest. Järelevalveasutus ei anna muu krüptovara pakkuvale või kauplemisele võtmist taotlevale isikule tegevusluba ega ei kiida heaks valge paberi sisu või varade pakkumist. Sellist isikut ei tuleks pidada finantsjärelevalvesubjektiks (FIS kohaselt finantsjärelevalve subjekt käesoleva seaduse tähenduses on isik, kellele on pädeva organi poolt käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud seaduse alusel antud tegutsemise õigus vastaval tegevusalal). Kuidas saab FI takistada muu krüptovara pakkujal või kauplemisele võtmist taotleval isikul tähtajatult krüptovara pakkumist kolmandas riigis? Nt kui Eesti ettevõtte pakub EL-is muud krüptovara ning 5 aastat hiljem ükskõik millises kolmandas riigis sama krüptovara, ei ole FI-l ühtegi hooba sellist pakkumist kolmandas riigis takistada. Muuhulgas ei riku selline pakkumine MiCA artiklites 4-14 sätestatud nõudeid, mistõttu ei kohalduks KrüTS §-s 38 sätestatud rahatrahvid. Sama loogika alusel jääb arusaamatuks 7. peatüki rakendamine muu krüptovarade pakkujatele või kauplemisele võtmist taotlevatele isikutele. Mitte järelevalvesubjekt ei saa alluda järelevalvele. Mh näib nt KrüTS § 25 olevat vastuolus MiCA artikkel 11 lõikega 2, mis sätestab, et muu krüptovara pakkujad ja kauplemisele võtmist taotlevad isikud ei ole kohustatud pärast nõuetega vastavuses oleva valge paberi emiteerimist esitama täiendavat informatsiooni.
8. Eelnõu § 3 lõige 4 sätestab, et muu krüptovara emitent on isik, kes emiteerib sama paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatava krüptovara. Juhime tähelepanu, et antud lõikes ja ka mujal Eelnõus puuduvad viited MiCA artikli 2 lõigetes 3 ja 4 ning artikli 4 lõikes 3 sätestatud välistustele. Nt ei kohaldu MiCA mh krüptovaradele, mis on unikaalsed või mis ei ole asendatavad teise krüptovaraga (nt NFT-d). Ka ei ole korrektne seletuskirjas lk 17 toodud selgitus, et krüptovara mõiste alla ei ole hõlmatud sellised krüptovarad, mis on unikaalsed või mis ei ole asendatavad teise krüptovaraga (nt NFT-d). MiCA terminoloogia kohaselt on NFT-d kvalifitseeritavad küll krüptovarana, ent määruse kohaldamine seda tüüpi tokenitele on eraldi välistatud artikkel 2 lõikega 3. Lisaks on artikkel 2 lõikega 4 välistatud MiCA kohaldumine finantsinstrumentidele jmt instrumentidele, mis on reguleeritud juba varasemalt teiste finantssektorit puudutavate EL õigusaktidega, isegi kui neile laieneb krüptovara definitsioon. Välistusi lisamata on KrüTS-i reguleerimis- ja kohaldamisala muude krüptovarade lõikes oluliselt laiem MiCA käsitlest ning muuhulgas tekiks olukord, kus nt hajusraamatu tehnoloogia abil emiteeritud väärtpaberitele väärtpaberituru seaduse (edaspidi **VPTS**) mõisteks kohalduksid samaaegselt ka KrüTS sätted.
9. Eelnõus on läbivalt kasutatud termin „krüptovara emitent, sh Eelnõu § 49 kohaselt on kõik krüptovara emitendid kohustatud maksma järelevalve tasu. Juhime tähelepanu, et FIS sätted ei tohiks kohalduda muu krüptovarade emitentidele, samuti saavad e-raha tokenite emitendid olla üksnes e-raha asutused või krediidasutused (kellele sätted juba varasemast kohalduvad). Teeme ettepaneku rakendada läbivalt termini „krüptovara emitent“ asemel mõistet „varapõhise tokeni emitent“. Esiteks välistab mõiste „krüptovara emitent“ (mis hõlmab muuhulgas muude krüptovarade emitente) kasutamise MiCA põhistus 98, mille kohaselt ei kohaldu MiCA muu krüptovara emitentide suhtes, kui emitent ei ole pakkuja ega kauplemisele võtmist taotlev isik. Muude krüptovarade emitendid, nagu ka muud krüptovara pakkuvad või kauplemisele võtmist taotlevad isikud ei saa olla finantsjärelevalvesubjektid, kuivõrd neile ei anta vastaval tegevusalal tegutsemise õigust. Neil eksisteerib FI-st sõltumatult aprioorne õigus pakkumist läbi viia, tingimusega et nad avaldavad nõuetele vastava valge paberi ja teavitavad FI-d sellest. On ka FI huvides igal juhul vältida selliste isikute käsitlemist finantsjärelevalvesubjektidena, kuivõrd me ei hakka teostama nende või neid kontrollivate isikute üle MiCA alusel ühtegi kontrolli (saame üksnes kontrollida valge paberi vastavust nõuetele) ning me ei anna nende tegevusele heakskiitu. Arvestades, et selliste pakkumiste puhul on väga võimalik suur pettuste osakaal, ei tasuks meil selliseid emitente legitimeerida neid enda subjektidena

määratledes või neilt tasu vastu võttes. Samadel põhjustel on küsitav sama mõiste kasutamine ka näiteks Eelnõu §-s 54.

Nõuded krüptovaraturu osalisele ja tema tegevusele

10. Eelnõu § 5 lõigetes 4 ja 5 on reguleeritud krüptovaraturu osalise registrijärgne asukoht. Teeme ettepaneku lisada, et ettevõtte tegevuskoht ja peakontor asuvad Eestis, millest tuleneb ka, et olulised funktsioonid asuvad siin. Kui isik soovib Eestis tegevusluba saada, siis peab ta tegelikkuses kogu oma majandustegevuse korraldama Eesti territooriumil (vähemalt üks juhatuse liige, töötajad jne peavad asuma Eestis).
11. Eelnõu § 5 lõiked 9-11 reguleerivad olukorda, kui MiCA määruse kohaselt ei pea krüptovaraturu osaline tegevusluba taotlema ning tegevusõiguse saamiseks piisab FI teavitamisest. Palume sätestada Eelnõus ka FI õigus loobuda nimetatud sätetes loetletud tegevuste kinnitamisest, sh kui esitatud teave on puudulik, taotlejale on mitu korda antud täiendav tähtaeg, kuid taotleja ei kõrvalda puudusi jne. Ehk nn teavitamisega menetluste osas võiks seaduses olla menetlusnormid, et vältida menetluste nõ lõpmatuseni kestvust, samuti motiveerib selge regulatsioon taotlejaid kiiremini puudusi likvideerima. Lisaks palume kaaluda sätestada Eelnõus:
 - 1) otsuse sisu (vt nt krediidiandjate ja –vahendajate seaduse § 15 lõige 6);
 - 2) FI toimetab otsuse viivitamata taotleja kätte;
 - 3) FI teeb otsuse avalikult teatavaks oma veebilehel hiljemalt otsuse jõustumisele järgneval tööpäeval.
12. MiCA artikli 59 lõike 2 kohaselt peab krüptovaratteenuse osutaja vähemalt üks juhatuse liige olema EL resident. Eelnõud võiks täiendada sättega, mille kohaselt peaks lisaks registrijärgsele asukohale olema vähemalt üks juhatuse liige Eesti kodanik. See aitab tugevdada seost Eestiga ning vältida olukorda, kus tegevusluba antakse isikutele, kellel Eestiga seos puudub.
13. Kui RTS-sid ei reguleeri täpsemalt juhtidest teavitamist, teeme ettepaneku täiendada Eelnõu § 5 ja 2. peatükki järgmiste regulatsioonidega:
 - 1) Sätestada täpsemad tähtajad juhtidest teavitamiseks (MiCA artiklid 33 ja 69 sätestavad viivitamata esitamise nõude), minimaalselt 30 päeva ette. Hilisem teavitamine võiks olla lubatud ainult erakorraliste asjaolude esinemisel.
 - 2) Juhid peavad täitma ja esitama sobivusmenetluse küsimustiku. Arvestades sobivusmenetluse dünaamilisust ja FI kehtivat praktikat, teeme ettepaneku vastav säte sõnastada nii, et krüptovaraturu osalise juhtide andmed tuleb esitada FI juhatuse kinnitatud vormil ja mahus. FI juhatuse kinnitab vajalikud vormid, nagu on seda teinud juba täna. FI juhatuse kinnitatud vormi täitmise nõue peaks laienema ka olulist osalust omandavatele isikutele.
14. Eelnõu § 7 lõige 7 sätestab et krüptovara kohta nõu andev isik peab tundma turu kuritarvitamise ärahoidmise korda. Eelnõu § 7 lõige 8 sätestab et krüptovara kohta nõu andev isik peab tundma rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise korda. Teeme ettepaneku täpsusta seletuskirjas, mida nõu andev isik täpselt teadma peab.
15. Kuna uue regulatsiooni kohaselt võib finantsjärelevalve subjektile olla mitu tegevusõigust, samuti ei ole välistatud, et isik omab nii varapõhise tokeni emitendi tegevusluba kui ka krüptovaratteenuse osutaja tegevusluba, siis erinevate riskide maandamiseks tuleb KrüTS-is selgelt ette näha, et mitme regulatsiooni esinemisel, tuleb kapitalinõuete puhul rakendada igale tegevusloale vastavat kapitalinõuet.

KrüTS-i muudatuste selgitustes on sätestatud, et juba tegutsevatele finantssektori ettevõtetele ei kohaldata kõiki KrüTS-i sätteid, kuna nende suhtes kohalduvad eriseadused juba reguleerivad teatud valdkondi. Kui EL-i õiguse alusel tegevusluba omav finantssektori ettevõtja (MiCA artikli 60 lõikes 1, 2, 3, 4, 5 või 6 nimetatud isik) soovib osutada krüptovaratteenust, tuleks tema suhtes kohaldada ka kõiki nõudeid, mida MiCA alusel kohaldatakse krüptovaratteenuse osutajate suhtes, välja arvatud tegevusloa nõudeid, omavahendite nõudeid ja olulist osalust omavate aktsionäride heakskiitmise menetlust, kuna need küsimused on hõlmatud vastavate liidu seadusandlike aktidega, mille alusel neile tegevusluba anti. Teeme ettepaneku sätestada

Finantsinspeksioon

KrÜTS-is reegel, et kui tegevusluba omav finantssektori ettevõtjale ja tema tegevusele on seadusega ette nähtud rangem regulatsioon kui krüptovaratteenuse osutajale ja krüptovara emitendile, siis ka krüptovara seotud tegevuses peab ta järgima rangemat/konservatiivsemat sätet. Ehk konkureerivate sätete esinemisel erinevate regulatsioonide puhul peab järelevalve subjekt järgima rangemaid tegevusele sätestatud nõudeid (v.a kapitalinõuded), sest tegemist on ühe subjektiga ning tema tegevuse kontrolli käigus võib tekkida olukord, kus on võimatu eristada, kas ta tegutses antud juhul nt krüptovaratteenuse osutajana või makseasutusena. Oluline on tagada, et antud juhul makseasutus, kes osutab krüptovaratteenuse osutajana teenuseid, järgib alati makseasutusele kehtestatud nõudeid ja juhul kui krüptovaratteenuse osutaja tegevusele tuleb Eelnõust ja MiCA-st leebem regulatsioon, siis see ei vabasta teda makseasutusele kehtestatud nõuete järgimisest. See tuleks reguleerida seaduse tasemel, mitte seletuskirjaga, et FI-l oleks võimalus selle üle järelevalvet teostada. Kapitalinõuete puhul aga rakenduks reegel, et iga tegevuslooga rakenduvad ka vastavad kapitalinõuded.

16. Eelnõus on reguleeritud sisekontroll (§ 9) ja audiitorkontroll (§ 16), sealhulgas sätestatud nõuded siseaudiitorile ja välisaudiitorile. Samas puudub Eelnõus krüptovaraturu osalisel kohustus teavitada Finantsinspeksiooni siseaudiitorist ja välisaudiitorist. Teistes FI eriseadustest on vastav kohustus järelevalvesubjektile kehtestatud, mis tagab ka vastava info olemasolu järelevalves.

Tegevus kolmandas riigis

17. Teeme ettepaneku vaadata üle kogu Eelnõu 3. peatükk ja kaaluda, kas üldse lubada tegutsemist kolmandas riigis piiriüleselt, filiaalina või muul viisil.
18. Palume lisada Eelnõu § 10 lõikesse 2 nõue, mille kohaselt peaks FI-le esitama ka kinnituse, et kolmandas riigis tegutseda sooviv krüptovaraturu osaline on analüüsinud talle sihtriigi õigusaktides kohalduvaid nõudeid ning on võimeline neid täitma.
19. Palume täiendada Eelnõu § 10 lõike 2 punkti 3 teise lausega järgmiselt: *Filiaali juhtimise eest vastutavad isikud peavad vastama krüptovaraturu osalise juhatuse liikme nõuetele.*
20. Palume täiendada Eelnõu § 10 lõiget 3 järgmiselt: *„(3) Kolmandas riigis võib filiaali asutada, piiriüleselt teenust osutada, krüptovara pakkuda ja kauplemisele võtmist taotleada vastavalt selle riigi õigusaktides ja käesolevas seaduses ning selle alusel antud õigusaktides sätestatud ning võttes arvesse Finantsinspeksiooni ja asjakohasel juhul kolmanda riigi finantsjärelevalve asutuse kehtestatud nõudeid.“*
21. Eelnõu § 10 lõike 4 punktid 1-5 sätestavad asjaolud, millal saab FI keelduda kolmandas riigis tegutsemise loa andmisest.

Palume täiendada Eelnõu § 10 lõike 4 punkti 2 järgmiselt: „2) krüptovaraturu osalise finantsseisund, organisatsiooniline ülesehitus või muud võimalused ei ole piisavad tegevuskavas nimetatud teenuste osutamiseks sihtriigis;“.

Teeme ettepaneku lisada Eelnõu § 10 lõikesse 4 täiendav keeldumise alus järgmiselt: *„kui kolmanda riigi finantsjärelevalve asutusel ei ole õiguslikku alust või võimalusi Finantsinspeksiooniga koostöö tegemiseks, mille tagajärjel ei ole Finantsinspeksioonil võimalik teostada vajalikul tasemel järelevalvet kolmandas riigis asutatud filiaali üle.“*

22. Eelnõu § 10 lõike 6 kohaselt teatab krüptovaraturu osaline enne kolmandas riigis tegevuse alustamist FI-le kuupäeva, millal selles riigis tegutsemist alustatakse. FI hinnangul võiks Eelnõud muuta selliselt, et krüptovaraturu osaline esitab tegevuse alustamise kuupäeva tegevuskavas. FI teeb ettepaneku lisada vastavasisuline kohustus Eelnõu § 10 lõike 2 punkti 2.
23. Palume täiendada Eelnõu § 10 lõiget 7 järgmiselt: *„(7) Krüptovaraturu osaline teavitab viivitamata Finantsinspeksiooni muudatusest käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud andmetes või dokumentides,*

Finantsinspeksioon

kuid vähemalt üks kuu enne muudatuse rakendumist. Finantsinspeksioon võib teha ettekirjutuse muudatuse keelamiseks käesoleva seaduse § 8 lõikes 3 nimetatud alustel.“

24. Eelnõu § 11 lõike 1 punkti 7 kohaselt võib FI tunnistada kolmandas riigis tegutsemise loa kehtetuks, kui krüptovaraturu osalise tegevusluba on kehtetuks tunnistatud. Selle sätte sõnastus on küll sarnane teiste eriseadustega (nt MERAS § 28 lõike 1 punkt 8, IFS § 405 lõike 1 punkt 8). Kuid selle sätte puhul esineb probleem, et kui isiku tegevusluba on kehtetuks tunnistatud, siis pole enam järelevalvesubjekti, kelle suhtes teha otsus kolmandas riigis tegutsemiseks antud loa kehtetuks tunnistamise kohta. Selguse huvides võiks Eelnõu täiendada sellisel, et kui tegevusluba lõpeb, siis ei ole automaatselt ka filiaalil enam õigus teenuseid osutada (on seotud Eelnõu § 11 lõike 1 punktiga 7).

Oluline osalus

25. Eelnõu 4. peatükk reguleerib olulist osalust. Soovime siinkohal märkida, et RTS-i esialgse projekti kohaselt, mis puudutab olulise osaluse menetlusi, tuleb MiCA subjektide puhul rakendada korrutamiskriteeriumit. Senise praktika kohaselt ei ole korrutamiskriteeriumit FI kasutanud, kohaldatakse vaid kontrollikriteeriumit. Seega on tegemist olulise muudatusega, mis võib vajada täpsemat reguleerimist ka seaduse tasandil.

Raamatupidamine, aruandlus ja audiitorkontroll

26. Eelnõu § 14 lõike 6 kohaselt on FI-l lisaks samas paragrahvis sätestatudle õigus nõuda ühekordselt või regulaarselt esitatavaid aruandeid ja andmeid, mis on vajalikud järelevalve teostamiseks KrüTS-is ja MiCA-s sätestatud ulatuses. Kuna regulaarsete järelevalveliste aruannete esitamise sagedus on üldjuhul kvartal, siis olukorras, kus järelevalvet on vaja teostada intensiivsemalt või kui krüptovaraturu osalise tegevuses esineb puudusi, mille kõrvaldamine vajab sagedamat andmetes toimivate muutuste monitoorimist, oleks tarvis, et Eelnõu annaks võimaluse nõuda juba kehtestatud aruannete sagedamat esitamist. Samuti peab FI-l olema õigus andmete kogumiseks Euroopa järelevalveasutuste poolt püstitatud ülesannete täitmiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele 1095/2010.

Teeme ettepaneku muuta Eelnõu § 14 lõike 6 sõnastust järgmiselt:

„(7) Finantsinspeksioonil on õigus nõuda sagedamini aruannete esitamist ning täiendavaid ühekordselt või regulaarselt esitatavaid aruandeid ja andmeid, mis on vajalikud järelevalve teostamiseks käesolevas seaduses sätestatud ulatuses. Samuti andmeid ja aruandeid krüptovarateenuse osutaja osutatavate teenuste kohta, mis on vajalikud Finantsinspeksiooni ülesannete täitmiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 1095/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus, alusel. Andmete ja aruannete sisu, vormi ja esitamise tähtaja otsustab Finantsinspeksioon.“

Selgitame täiendavalt oma ettepaneku teise lause vajalikkust. Praegune sõnastus piirab andmete kogumist kogumise eesmärgiga, milleks peab olema järelevalve teostamine käesolevas seaduses sätestatud ulatuses. Samas meie poolt pakutud sõnastusega sarnast sõnastust on kasutatud KAS § 91 lõikes 1³ ja KindITS §123 lõikes 7 ning meie hinnangul tuleks kasutada ka teistes eriseadustest. See tagab aruannete esitaja jaoks suurema läbipaistvuse andmete kogumise eesmärgist ja annab selged volitused järelevalvele koguda ka selliseid andmeid, mille kogumine on nõutud ESA-de poolt ning ei tulene järelevalve teostamise vajadustest käesolevas seaduses sätestatud ulatuses. FI kohustus koguda ESA-de nõudel andmeid on sätestatud ESA-de määrustes.

Esimese lause osas oleme soovinud samuti minna aruannete nõuete osas täpsemaks. Meie pakutud lause esimene osa „sagedamini aruanne esitamist“ sisuks on juba kehtestatud regulaarsete aruannete sagedama esitamise nõudmine. Selline nõue ei tähenda uute aruandluskohustuste kehtestamist, millele viitab Eelnõu sõnastus. Näiteks on KAS § 91 lõikes 1⁴ samuti sätestatud, et FI võib nõuda CRR alusel sätestatud aruandeid sagedamini, kui on nõutud asjakohaste määrustega. Viidatud säte aluseks on pangandusdirektiivi nõue, mille kohaselt järelevalvel peab olema õigus nõuda juba kehtestatud regulaarsete aruannete esitamist sagedamini, kui on ette nähtud asjakohaste määrustega. Meie hinnangul on tegemist asjakohase sättega,

Finantsinspeksioon

mis annab järelevalvele lisaks ka õiguse nõuda aruannete esitajatelt valmisolekut sagedamaks aruannete esitamiseks.

27. Eelnõu 14 lõikes 8 palume asendada teksti osa „võib kehtestada“ tekstiosaga „*kehtestab*“.
28. Eelnõu § 16 lõikes 1 palume täpsustada, et krüptovaraturu osalise raamatupidamise aastaaruanne peab olema auditeeritud.
29. Eelnõu § 16 lõike 2 praegune sõnastus ei esita mingeid piiranguid audiitori spetsiifilistele teadmistele ja kogemustele ning töö kvaliteedile. Teeme ettepaneku sõnastada Eelnõu § 16 lõike 2 esimene lause järgmiselt:
„(2) Audiitorettevõtjaks võib nimetada audiitortegevuse seaduse § 7 lõikes 2 nimetatud, piisavate teadmiste ja kogemustega usaldusväärse isiku.“

Selgitame täiendavalt, et audiitortegevuse järelevalvenõukogu avalikustatud kvaliteedikontrolli tulemused perioodi 2022-2023 kohta on järgmised¹: „roheline“ (kvaliteet vastab nõuetele) - 5 audiitorettevõtjat; „kollane“ (kvaliteedis esinesid vähemolulised puudused, täiustamine nõutav - 5 audiitorettevõtjat; „oranž“ (audiitorteenuse kvaliteedis esinesid olulised puudused, täiustamine nõutav) - 14 audiitorettevõtjat; „punane“ (audiitorteenuse kvaliteet ei vasta nõuetele, oluline täiustamine nõutav) - 6 audiitorettevõtjat. Seega kontrollitud audiitorettevõtjatest kahe kolmandiku kvaliteet ei ole selline, mis toetaks FI järelevalveliste eesmärkide täitmist. Sellest tulenevalt üksnes viide audiitortegevuse seadusele ei ole piisav.

30. Palume kustutada Eelnõu § 16 lõikest 2 teine lause „Audiitorettevõtja ülesannete täitmine on kindlustandev audiitorteenus ja sellele kohaldatakse audiitortegevuse seaduses sätestatud käesolevas seaduses sätestatud erisustega“ ja sõnastada Eelnõu § 16 lõige 5 järgmiselt:

„(5) Audiitorettevõtja peab kontrollima krüptovara emitendi tagatisvara portfelli kohta kehtestatud nõuete täitmist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/ 1114, artikli 36 lõike 9 ning artikli 58 lõike 1 ja asjakohasel juhul lõike 2 kohaselt ning esitama sellekohase aruande krüptovara emitendile. Audiitorettevõtja ülesannete täitmine on kindlustandev audiitorteenus ning sellele kohaldatakse audiitortegevuse seaduses sätestatud käesolevas seaduses sätestatud erisustega. Krüptovara emitent esitab kontrolli tulemused eelnimetatud määruse artikli 36 lõike 10 kohaselt Finantsinspeksioonile.“

Selgitame, et tegemist on eraldiseisva töövõtuga, mis tehakse auditist sõltumatult.

Eelnõu § 16 lõike 2 teine lause tuleb kustutada, sest see laiendab kindlustandva töövõtu nõue ka omavahendite kontrollile. Juhime tähelepanu, et analoogne omavahendite kontrolli nõue on olemas ka teistes eriseadustes, nt krediitiasutuste seaduses (edaspidi **KAS**), VPTS-s, investeerimisfondide seaduses (edaspidi **IFS**) ja MERAS-s. Üheski neist ei ole sätestatud, et kontroll peab olema teostatud kindlustandva audiitorteenusena ning reeglina audiitorid seda ka ei tee. Töö tehakse auditi raames ja väljastatakse vabas vormis aruanne. Nõuda krüptovaraturu osalise puhul kindlustandvat audiitorteenust võib olla antud juhul ebaproportsionaalne. Lisaks tuleb märkida, et kindlustandev töövõtt tõenäoliselt on järelevalvesubjektile kulukam, kui vabas vormis väljendatud arvamus.

Juhime tähelepanu, et muudatusettepaneku viimases lauses on sätestatud krüptovara emitendi kohustus esitada kontrolli tulemused FI-le.

31. Eelnõu § 16 lõike 4 kohaselt peab audiitorettevõtja sama paragrahvi lõikes 1 sätestatud auditi käigus kontrollima krüptovara teenuse osutaja poolt omavahendite kohta kehtestatud nõuete täitmist bilansipäeva seisuga ning esitama sellekohase arvamus krüptovara teenuse osutajale. Bilansipäev võib olla iga suvaline päev aastas, mil bilanss kokku pannakse. Teistes eriseadustes ei ole kasutatud mõistet “bilansipäev”. Palume selgitada, mida „bilansipäeva“ all silmas peetakse.

¹ Arvutis kättesaadav: <https://ajn.ee/kvaliteet/2022-2023>

Lisaks juhime tähelepanu, et seletuskirja kohaselt võivad audiitorkontrolli ja omavahendite kontrolli läbi viia erinevad audiitorettevõtjad, kuid on optimaalne, kui seda teostaks üks ja seesama audiitorettevõtja. Kuid Eelnõu § 16 lõige 4 sätestab, et audiitorettevõtja peab raamatupidamise aastaaruande auditi käigus kontrollima krüptovarateenuse osutaja poolt omavahendite kohta kehtestatud nõuete täitmist. Seega ei saa tegemist olla erinevate audiitorettevõtjatega.

32. Eelnõu § 17 lõike 1 punkti 3 kohaselt on audiitorettevõtja kohustatud viivitamata teavitama kirjalikult FI-d krüptovaraturu osalise kohta auditi läbiviimise käigus talle teatavaks saanud asjaoludest, mille tagajärjeks on või võib olla audiitorettevõtja märkustega vandeaudiitori arvamus raamatupidamise aastaaruande kohta. Sellest sõnastusest võib järeldada, et audiitor ei pea FI-d informeerima, kui tal tuleb välja anda vastupidine arvamus või arvamusel loobumisega aruanne. Audiitori aruanded jagunevad modifitseerimata (nõ „puhas“) ja modifitseeritud (märkusega, vastupidine ja arvamus avaldamisest loobumine). Arvumuse avaldamisest tuleb audiitoril loobuda, kui ta ei suuda olulise osa kirjete kohta koguda tõendusmaterjali. Praktikast on sellised olukorrad tulnud ette nt Ukraina sõja tõttu – ettevõtte on tüdarettevõtte, mille kohta ei ole võimalik tõendusmaterjali koguda. Aastaaruandes raporteeritud numbrid võivad olla õiged, aga võivad ka mitte olla ja audiitoril puudub tõendusmaterjal. Teeme ettepaneku muuta Eelnõu § 17 lõike 1 punkti 3 sõnastust järgmiselt: „3) modifitseeritud vandeaudiitori aruanne raamatupidamise aastaaruande kohta;“.

Krüptovarateenuse osutaja ja varapõhise tokeni emitendi ümberkujundamine, ühinemine, lõpetamine ning pankrot

33. Eelnõu § 19 lõike 3 punkti 2 kohaselt võivad krüptovarateenuse osutaja ja varapõhise tokeni emitent ühendava ühingu ühineda finantseerimisasutuse või abiettevõtjaga. Termin „abiettevõtja“ kohta võiks olla sarnaselt terminiga „finantseerimisasutus“ Eelnõu seletuskirjas selgitus. Hetkel on ebaselge, kas abiettevõtja on sama, mis KAS § 6 lõikes 2 sätestatu või midagi muud.
34. Eelnõu § 19 lõige 6 kehtestab andmed ja dokumendid, millised tuleb esitada FI-le ühinemisloa saamiseks. Teeme ettepaneku lisada säte, mis kohustaks esitama andmed ja dokumendid ühendava ühingu juhtide kohta (nt nagu on sätestatud MERAS § 55 lõike 1 punktis 5). Selgitame, et ühendava ühingu juhtide kohta ei pruugi FI-l andmeid olla, kui ühendavaks ühinguks on teise lepinguriigi ühing.

Lisaks juhime tähelepanu, et praeguse sõnastuse juures jääb selgusetuks, kes on kohustatud ühinemisloa taotluse esitama. Seetõttu võiks sättes täpsustada, et taotluse esitab ühendav ühing või esitavad selle ühinevad ühinged ühiselt.

35. Eelnõu §-s 19 võiks eraldi lõikes reguleerida ühinemisloa taotluse esitamise korra, kui ühinetakse uue ühingu asutamise teel (hetkel alus on sätestatud Eelnõu § 19 lõikes 5), kuna sellise ühinemise puhul on hindamiseks vajalike andmete ja dokumentide koosseis pisut erinev võrreldes sellega, kui üks ühinevatest ühingutest jätkab tegevust. Sellega seoses teeme ettepaneku täiendada Eelnõu § 19 täiendava lõikega järgmises sõnastuses:

„Ühinemisloa saamiseks krüptovarateenuse osutaja või varapõhise tokeni emitendi ühinemise korral uue krüptovarateenuse osutaja või varapõhise tokeni emitendi asutamise teel esitavad ühinevad ühinged ühiselt Finantsinspeksioonile ühinemisloa taotluse, millele lisatakse järgmised andmed ja dokumendid:

- 1) ühinemisleping;*
- 2) ühinemisaruanne;*
- 3) ühinemisotsused, kui nende tegemine on nõutud;*
- 4) vandeaudiitori aruanne;*
- 5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2023/1114 sätestatud tegevusloa taotlus.“*

Lisaks tuleks sätestada eraldi menetlustähtaeg sellise ühinemisloa taotluse menetlemiseks, kuna selle raames lahendatakse ka tegevusloa taotlus. Teeme ettepaneku täiendada Eelnõu § 19 lõiget 8 teise lausega järgmises sõnastuses:

„Kui krüptovarateenuse osutaja või varapõhise tokeni emitent ühineb uue krüptovarateenuse osutaja või varapõhise tokeni emitendi asutamise teel, teeb Finantsinspeksioon ühinemisloa andmise või sellest

Finantsinspeksioon

keeldumise kohta otsuse tähtaja jooksul, mis kehtib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2023/1114 sätestatud tegevusloa taotluse suhtes otsuse tegemise kohta.“

36. Teeme ettepaneku lisada Eelnõu § 19 juurde ühinemisloa taotluse menetlemise kohta järgmised sätted:
- „Kui ühinemisloa taotlemisel ei ole esitatud kõiki käesoleva seaduse § 19 lõikes 6 või ___ nimetatud andmeid ja dokumente või need on ebaõiged, eksitavad või mittetäielikud või ei ole nõuetekohaselt vormistatud, on Finantsinspeksioonil õigus nõuda taotlejalt puuduste kõrvaldamist.*

Finantsinspeksioon võib nõuda käesoleva seaduse § 19 lõikes 6 või lõikes ___ nimetatud andmete ja dokumentide täpsustamiseks ja kontrollimiseks lisaandmeid ja -dokumente. Sealjuures täpsustatakse, millist lisateavet tuleb Finantsinspeksioonile esitada.

Käesoleva paragrahvi lõigetes ___ ja ___ nimetatud puudused kõrvaldatakse ning andmed ja dokumendid esitatakse Finantsinspeksiooni määratud mõistliku tähtaja jooksul.

Kui ühinemisloa taotlus on esitatud oluliste puudustega, võib Finantsinspeksioon jätta taotluse läbi vaatamata.

Kui taotleja ei ole kõrvaldanud käesoleva paragrahvi lõikes ___ nimetatud puudusi ette nähtud tähtajal, ei ole tähtpäevaks esitanud Finantsinspeksiooni nõutud andmeid, dokumente või teavet või on esitanud need oluliste puudustega, võib Finantsinspeksioon jätta taotluse läbi vaatamata või nõuda taotlejalt puuduste kõrvaldamist.“

37. Eelnõu § 19 reguleerib krüptovarateenuse osutaja ja varapõhise tokeni emitendi ühinemist. Teeme ettepaneku sätestada selgelt ühinemisloa andmisega seoses tegevuslubade kehtetuks tunnistamise ja andmisega seonduv:

„Ühinevate krüptovarateenuse osutajate või varapõhise tokeni emitentide tegevuslubade kehtivuse lõpetamise krüptovarateenuse osutajate või varapõhise tokeni emitentide ühinemise korral uue krüptovarateenuse osutaja või varapõhise tokeni emitendi asutamise teel otsustab Finantsinspeksioon samal ajal ühinemisloa ja ühinemise tulemusel asutatavale krüptovarateenuse osutajale või varapõhise tokeni emitendile tegevusloa andmise otsustamisega, kusjuures otsus ei jõustu enne uue krüptovarateenuse osutaja või varapõhise tokeni emitendi äriregistrisse kandmise päeva.

Ühendatava krüptovarateenuse osutaja või varapõhise tokeni emitendi tegevusloa kehtivuse lõpetamise krüptovarateenuse osutaja või varapõhise tokeni emitendi ühinemise korral otsustab Finantsinspeksioon samal ajal ühinemisloa andmise otsustamisega, kusjuures otsus ei jõustu enne ühinemiskande äriregistrisse tegemise päeva.“

38. Eelnõu §-s 21 on sätestatud krüptovarateenuse osutaja ja varapõhise tokeni emitendi lõpetamine. Teeme ettepaneku reguleerima ka sundlõpetamist, nt nagu on MERAS §-s 87.

39. Juhime tähelepanu, et Eelnõu § 21 reguleerib krüptovarateenuse osutaja ja varapõhise tokeni emitendi lõpetamist ehk olukorda, kus järelevalvesubjekt täielikult oma tegevuse lõpetab (st ettevõtte kustutatakse ka äriregistrist). Juhul, kui äriühing tegevust ei lõpeta, vaid soovib üksnes loobuda KrüTS-i alusel antud tegevusloast ja näiteks mõnel muul tegevusalal edasi tegutseda, tuleb rakendada tegevusloa kehtetuks tunnistamise regulatsiooni (s.o subjekti enda avalduse alusel tegevusloa kehtetuks tunnistamine). Subjekti soovil tegevusloa kehtetuks tunnistamise alused on sätestatud MiCA artiklites 24 ja 64, kuid menetluslikke sätteid Eelnõus ei ole. Palume täiendada Eelnõu järgmiselt:

„Kui krüptovarateenuse osutaja või varapõhise tokeni emitent ei soovi enam osutada tegevusloas märgitud teenuseid, esitab ta Finantsinspeksioonile vastava taotluse koos kinnitusega et kõik kliendisuhed ja kliendilepingud on lõpetatud või loovutatud teisele krüptovarateenuse osutajale või varapõhise tokeni emitendile.

Finantsinspeksioon võib keelduda nimetatud taotluse alusel tegevusloa kehtetuks tunnistamisest, kui on põhjendatud alus arvata, et tegevusloa kehtetuks tunnistamine võib kahjustada tarbijate õigustatud huve.

Käesoleva paragrahvi lõikes _ nimetatud taotluse vaatab Finantsinspeksioon läbi ja teeb otsuse tegevusloa kehtetuks tunnistamise või sellest keeldumise kohta kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates.“

Järelevalve

40. Seoses Eelnõu § 26 lõike 1 sõnastusega tekib küsimus, kas FI-I üksinda on pädevust hinnata isiku tegevuse vastavust teise riigi õigusaktidega. Selline hinnang peaks antama eelkõige välisriigi finantsjärelevalveasutuse enda poolt. Vt ka MERAS § 92 lõiget 1. Seetõttu teeme ettepaneku sõnastada säte ümber järgmiselt:
- „Kui krüptovaraturu osaline, kes on asutanud kolmandas riigis filiaali või osutab kolmandas riigis piiriüleselt krüptovaratteenust või pakub kolmandas riigis piiriüleselt krüptovara või taotleb selle kauplemisele võtmist, rikub selle riigi kehtestatud õigusaktide nõudeid, rakendab Finantsinspeksioon kolmanda riigi finantsjärelevalveasutuse ettepanekul viivitamata meetmeid rikkumise lõpetamiseks.“*
41. Eelnõu § 29 sätestab kohapealse kontrolli regulatsiooni. Oleme edastanud 08.05.2023 RM-le ettepaneku kohapealse kontrolli regulatsiooni muutmiseks². Praktika on näidanud, et kohapealse kontrolli regulatsioon vajab uuendamist osas, mis puudutab kohapealse kontrolli menetluse lõppakti. Käesoleval ajal ei oma kohapealse kontrolli lõplik akt regulatiivset toimet, vaid fikseerib kohapealses kontrollis tuvastatu. Kui FI soovib puuduste kõrvaldamise subjektile kohustuslikuks teha kindla tähtaja jooksul ning rakendada ka sunnivahendit, siis peab ta tegema selleks eraldi haldusakti – ettekirjutuse. Eeltoodu muudab kohapealse kontrolli menetluse lõpu venivaks ja ebaefektiivseks. Seetõttu soovime eriseadustes, sh ka KrüTS-is sätestatud kohapealse kontrolli sätteid muuta selliselt, et FI-I oleks võimalik kohapealse kontrolli lõplik akt vajadusel võrdsustada ettekirjutusega järgides selleks ka haldusmenetluse seaduses sätestatud nõudeid.
42. Lisaks teeme ettepaneku muuta Eelnõu §-29 järgmiselt:
- 1) lõike 7 lisada täiendav lause: *„Finantsinspeksioon võib pikendada nimetatud tähtaeg kuni kahe kuu võrra, kui kontrollitava esitatud selgitused või muu oluline asjaolu vajab täiendavat hindamist.“*
 - 2) lõike 8 algus sõnastada järgnevalt: *„Kontrollitaval on õigus ühe kuu jooksul /.../“;*
 - 3) lõige 9 sõnastada järgnevalt: *„Pärast kontrollitava kirjalike selgituste saamist või nende tähtjaks mitteesitamist, kuid hiljemalt neli kuud pärast kohapealse kontrolli lõppemist kinnitab Finantsinspeksioon oma otsusega lõppakti, mis toimetatakse kontrollitavale kätte.“;*
 - 4) lõiget 11 täiendada järgnevalt: *„/.../ muid kohustusi ning seada piiranguid ja rakendad nende/.../“.*
43. Eelnõu § 32 sätestab ettekirjutuse tegemise alused. Palume muuta lõike 1:
- 1) punkti 5 järgmiselt: *„nõuda krüptovaraturu osalise sise-eeskirjade ja protseduurireeglite kehtestamist, muutmist või ajakohastamist“;*
 - 2) punkti 6 järgmiselt: *„nõuda krüptovaraturu osalise juhtorgani liikme tagasikutsumist või valimata või määramata jätmist või tema volituste ajutist peatamist“;*
 - 3) täiendada järgmise punktiga: *„teha ettepanek krüptovaraturu osalise üldkoosolekule audiitorettevõtja vahetamiseks.“*

Rakendussätted ja üleminekusätted

44. Finantsinspeksioon toetab võimalikult paindlikku ja MiCA tähtaegasid järgivat üleminekuperioodi kehtestamist. Vaata täpsemalt ka käesoleva kirja punkti 3.

Finantsinspeksiooni seaduse muutmine

² Vastavasisulise ettepaneku oleme juba teinud näiteks krediidiinkassode ja -ostjate seaduse eelnõu raames 14.02.2023 kirjaga nr 5-8/946-1.

Finantsinspeksioon

45. Eelnõu § 49 punktiga 8 täiendatakse mh FIS §- 41 lõikega 5⁷, mille kohaselt võetakse krüptovara emitendi järelevalvetasu mahuosa ettemakse arvutamisel aluseks emiteeritud krüptovara väärtus kokku, mis on kajastatud Inspeksioonile eelmise aasta kohta esitatud aruannetes. Eelnõu § 49 punktiga 7 täiendatakse FIS § 39 lõiget 2 mh punktiga 2⁵, mille kohaselt on kohustatud järelevalvetasu mahuosa maksma ka välisriigi krüptovara emitendi Eesti filiaal. Sellest tulenevalt palume viimane lisada ka FIS § 41 lõikesse 5⁷.

46. Teeme ettepaneku kustutada sõna „keskmine“ Eelnõu § 49 punktides 8 ja 9 järgmiselt:

„(5⁴) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1114 artikli 3 lõike 1 punkti 16 alampunktis c, d, e või g nimetatud teenust osutatava krüptovarateenuse osutaja järelevalvetasu mahuosa ettemakse arvutamisel võetakse aluseks krüptovarateenuse osutaja algatatud või vastu võetud tehingute kogusumma, mis on kajastatud Inspeksioonile eelmise aasta kohta esitatud aruannetes.“

„(5⁴) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1114 artikli 3 lõike 1 punkti 16 alampunktis c, d, e või g nimetatud teenust osutava krüptovarateenuse osutaja järelevalvetasu mahuosa lõppmakse arvutamisel võetakse aluseks krüptovarateenuse osutaja algatatud või vastu võetud tehingute kogusumma, mis on kajastatud Inspeksioonile eelmise aasta kohta esitatud aruannetes.“

Palume teha samasugune muudatus ka Eelnõu § 49 punktides 8 ja 9 sätestatud FIS § 41 lõikes 5⁵ ja § 42 lõikes 5⁵. Algatatud või vastu võetud tehingute kogusumma peaks olema eelmise aasta kohta kokku.

47. Eelnõu § 49 punktiga 13 kavandatakse FIS-is sätestatud fondivalitseja tegevusloa taotlemise menetlustasu tõstmist 1 000 eurolt 3 000 eurole, kuid väikefondi valitseja registreerimise menetlustasu tõstmist kavas ei ole. Kehtivas FIS-is on väikefondi valitseja registreerimismenetluse tasu võrdne fondivalitseja tegevusloa taotlemise menetlustasuga. FI selgitab siinkohal, et väikefondi valitseja registreerimistaotluse menetlemine võtab praktikas palju tööressursse, nõuab esitatud materjalide, dokumentide ja muu teabe kontrolli, päringute koostamist ning paranduste järelkontrolli. Sage on olukord, kus esitatakse oluliselt muudetud mahukaid dokumente üha uuesti ja uuesti ning nende läbitöötamine on väga ajakulukas. Ühtlasi on sagenenud selliste taotluste esitamine, mille detailsuse ja täpsuse tase ei vasta seaduse nõuetele, mis omakorda viitab halvale distsipliinile.

Eelnevast tulenevalt palume kaaluda väikefondi valitsejate registreerimise menetlustasu tõstmist samas mahus fondivalitseja tegevusloa taotlemisega või vähemalt 2 000 euroni ning sellega seonduvalt FIS § 45⁷ lõike 4 muutmist. Kõrgem menetlustasu distsiplineeriks paremini väikefondi valitsejaid pannes neid hoolikamalt kaaluma kavandatavat tegevust ning taotluse esitamist, arvestades mh asjaolu, et kavandatava muudatuse kohaselt ei oleks neil enam alust menetlustasu tagasi küsida, kui FI on menetluse ja toimingutega juba alustanud.

48. Lisaks teeme täiendava tähelepaneku väikefondi valitseja järelevalvetasu osas. IFS § 455 lõike 8 kohaselt teostab FI väikefondi valitseja puhul, kes on oma tegevuse FI-s registreerinud, järelevalvet vaid registreerimiskohustuse täitmise ja teabe andmise üle. Registreerimiskohustuse järelevalve seisneb IFS § 453 sätestatud registreerimisega seotud toimingute tegemises ning hõlmab registreerimistaotlusega esitatud materjalide ja dokumentide kontrolli, taotlejaga suhtlemist, normide ja nõuete selgitamist, täiendava teabe hankimist ja analüüsi ning muid vajalikke samme eesmärgiga tagada, et väikefondi registrisse saavad lisatud ainult kõigile nõuetele vastavad ning usaldusväärsed väikefondi valitsejad. FI igapäevane töö on näidanud, et registreerimiskohustuse täitmise seotud töö maht sarnaneb oma olemuselt rohkem täistegevusloa menetlusega kui lihtsa registrisse kandmisega ning FI peab eraldama registreerimiskohustuse täitmisele arvestatavaid inim- ja ajaressursse.

IFS § 455 lõikes 8 sätestatud FI teine ülesanne on järelevalve väikefondi valitseja teabe andmise üle, mis põhineb AIFMD direktiivis sätestatud alternatiivsete investeerimisfondide kohustusel esitada iga-aastane aruandlus FI-le, kes peale aruandluse vormi ja kvaliteedi kontrolli esitab selle ESMA-le. Direktiivis ette nähtud suhteliselt lihtne ülesanne andmete kogumiseks ja edastamiseks on praktikas muutunud üsna pingeliseks ja ressursimahukaks protsessiks. Väikefondi valitsejate esitatud andmete kvaliteet on tihti alla igasuguse

arvestuse, FI peab regulaarselt tegelema puudulike, vigaste või eksitavate andmete parandamisega. Lisaks sellele lonkab osa väikefondi valitsejate aruandluse esitamise distsipliin – FI peab aruannete esitamist mitmekordselt meelde tuletama ja sisse nõudma.

Eespool toodud asjaolud viitavad sellele, et väikefondi valitsejate üle teostatud järelevalve maht on oluliselt suurem, kui see oli esialgu direktiiviga ette nähtud. Selle peamiseks põhjuseks on väikefondi valitsejate puudulikud ja mitte nõuetekohased registreerimistaotlused ja iga-aastane aruandlus. FI-s on väikefondi valitsejate järelevalvega seotud kokku vähemalt 9 FTE-d (*full time equivalent*) ning väikefondi valitsejate arvu suurenemisel kasvavad paratamatult ka FI kulud. Lisaks kasutab FI aruandluse kogumiseks enda arendatud tarkvara, millel on oma regulaarsed ülalpidamise ja arendamise kulud. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku täiendada FIS § 38 lõiget 3 ja § 39 lõiget 1 selliselt, et väikefondi valitsejal on kohustus tasuda järelevalvetasu kapitaliosa kahekordsest minimaalsest aktsia- või osakapitali summalt. Kuivõrd FIS § 39 lõige 1 sätestab kapitaliosa järelevalvetasu määraks ühe protsendi, siis muudatuse tulemusena oleks iga väikefondi valitseja iga-aastane järelevalvetasu suurus summas 500 eurot. FI ettepanek ei näe ette järelevalvetasu tasumist mahuosalt lähtuvalt sellest, et väikefondi valitseja järelevalve ulatus, töö maht ja sellega seotud riskid ei ole sõltuvuses väikefondi valitseja poolt valitsevatest fondide mahust. Arvestades väikefondi valitsejate piiratud järelevalve spetsiifikat on FI seisukohal, et kapitaliosal põhinev järelevalvetasu on piisav oma eesmärkide täitmiseks.

Teeme ettepaneku lisada täiendav kolmas lause FIS § 38 lõikesse 2 järgmises sõnastuses: „*IFS §-s 453 sätestatud väikefondi valitseja maksab üksnes järelevalvetasu kapitaliosa.*”.

Teeme ettepaneku täiendada FIS § 39 lõiget 1 uue punktiga (arvestades Eelnõu § 49 punkti 6 muudatusettepanekut) järgmises sõnastuses: „*IFS §-s 453 sätestatud väikefondi valitseja korral õigusakti kohaselt nõutavast kahekordsest minimaalsest aktsia- või osakapitali summast.*”.

49. MiCA artikkel 65 reguleerib krüptovarateenuste piiriülest osutamist. RM-i edastatud info kohaselt on selle artikli all mõeldud ka krüptovarateenuse osutajate puhul filiaali kaudu piiriülest tegutsemist ehk liikmesriiki ei saa näha ette täiendavaid takistusi (nt luba jne) riigis teenuse osutamiseks. Juhime tähelepanu, et filiaali asutamise loamenetluse puudumine Eelnõus põhjustab erinevaid probleeme. Näiteks, Eelnõu § 49 punktidega 3 ja 7 on ettenähtud järelevalvetasu maksamise kohustus välisriigi äriühingu Eesti filiaalile, kes tegutseb mh krüptovarateenuse osutaja tegevusalal. Kui siseriiklikus õiguses ei reguleerita filiaali asutamise nõudeid, siis võib tekkida probleeme järelevalve tasu maksamise kohustuse määramise ja lõpetamisega, sest vastav info ei pruugi FI-sse õigel ajal jõuda ning MiCA artikkel 65 ega siseriiklik õigus ei reguleeri filiaali tegevuse lõpetamist ega sellest teavitamist.

Eelmisest kommentaarist tulenevalt on küsitav ka välisriigi krüptovara emitendi Eesti filiaalilt järelevalvetasu küsimise võimalus, mida Eelnõu § 49 punktid 3 ja 7 võimaldavad. Varapõhise tokeni emitendi tegevusluba kehtib kogu EL-is ning MiCA-ga ei ole ette nähtud piiriülesest tegevusest teavitamise kohustus. Kui vastav info ei jõua õigeaegselt liikmesriigi pädevalt asutuselt, siis ei saa FI nõuda järelevalvetasu tasumist lepinguriigi varapõhise tokeni emitendilt, kes asutab Eestis filiaali. Märgime, et Eelnõu §-ga 14 on lepinguriigi varapõhise tokeni emitendi Eesti filiaalile sätestatud aruannete esitamise kohustus FI-le. Selle kohustuse täitmise kontrollimine tekitab ka küsitavusi.

Palume see regulatsioon üle vaadata ning Eelnõu vastavalt täiendada. Lisaks teeme ettepaneku sätestada Eelnõus järgmine kohustus: „*Teenuste osutamisel Eestis peab välisriigi krüptovaraturu osaline järgima käesoleva seadusega ja selle alusel tema tegevuse kohta kehtestatud nõudeid ning muid Eesti õigusaktidest tulenevaid nõudeid Eestis tegutsemise kohta.*”

50. Eelnõu § 49 punktiga 4 muudetakse FIS § 38 lõiget 7. Teeme ettepaneku muuta FIS § 38 lõiget 7, mis sätestab, et järelevalvesubjekt, kes tegutseb mitmel tegevusalal, maksab järelevalvetasu üksnes ühe järelevalvesubjektina. Eelnõuga muudetakse vastavat sätet selliselt, et muudatuse jõustumisel hakkaks järelevalvesubjekt maksma järelevalvetasu selle järelevalvesubjektina või arvestusaluse alusel, millest tulenev järelevalve on suurem. Teeme ettepaneku sätte muutmiseks selliselt, et *järelevalvesubjekt, kes*

Finantsinspeksioon

tegutseb mitmel tegevusalal, maksab järelevalvetasu iga järelevalvesubjektina, kellena ta tegutseb. Seega kehtiks edaspidi nõue, et järelevalvetasu tuleb tasuda iga tegevusloa eest. Need subjektid, kes omavad mitut tegevusluba peavad edaspidi arvestama, et ka järelevalvetasu tuleb tasuda iga tegevusloa eest, sest üks tegevusluba on kalibreeritud ühe finantssektoti subjekti jaoks.

Samuti palume kaaluda regulatsiooni muutmist sellisel, et erinevate teenuste osutamisel koosneks järelevalvetasu kõikide teenuste osutamisega kaasnevatest järelevalvetasude summast. Seda eriti, arvestades krüptovaraturu spetsiifikat ja selle üle järelevalve teostamiseks vajaminevat ressursi.

51. Eelnõu § 45 punktiga 15 muudetakse FIS §-i 45⁵. FIS § 45⁵ lõige 2 reguleerib ka valge raamatu kinnitamise menetlustasu, kuid sätte kohaselt maksab kinnitamise tasu 2 000 eurot ainult krediitiasutus. Kuna MiCA-st tulenevad ka teised emitendid, kauplemisele lubamist taotlevad isikud ja kauplemisplatvormide operaatorid peavad enne avaliku pakkumist edastama valge raamatu FI-le (nt MiCA artiklid 8 ja 48) ning FI peab MiCA-ga nõutud teabe esitama ESMA-le (nt MiCA artikli 51 lõige 14) ja sellega võivad kaasneda ka teiste liikmesriikide pädevate asutuste teavitamiskohustused, palume kaaluda ka sellistele toimingutele menetlustasu kehtestamist. Selgitame, et tegemist ei ole lihtsalt teabe vastuvõtmise ja edastamisega, sest FI peab veenduma, et on edastatud kogu vajalik teave ja vajadusel küsima puuduoleva informatsiooni. Lisaks tuleb esitatud teabest kokku panna edastamiseks kõlblik versioon. FI hinnangul peavad sellised tegevused olema tasustatud, sest nõuavad esitatud teabe analüüsimist ja subjektiga suhtlemist ja seeläbi omakorda inimressursi. Samuti peaks selline lahend taotlejaid paremini distsiplineerima, et taotluse esitamine oleks läbimõeldud otsus.
52. Eelnõu § 49 punktiga 17 täiendatakse FIS § 48 lõikega 3, mis võimaldab vajadusel esitada Finantsinspeksioonile esitatud andmeid Eesti Pangale, Rahapesu Andmehüroole ja Rahandusministeeriumile. Eesti Pangal, Rahapesu Andmehürool ja Rahandusministeerium on juba kehtiva õiguse alusel FI-lt seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks informatsiooni saada, mistõttu lisatud täpsustus ei ole meie hinnangul vajalik.

Liitigi luuakse ilma suurema arutelu ja põhjendusteta konstruktsioon, kus Vabariigi Valitsusel tekib justkui subjektsus saada konfidentsiaalset järelevalvelist informatsiooni. Sedalaadi operatiivse informatsiooni avaldamine Vabariigi Valitsusele vajab täiendavat analüüsi ja arutelu, mh EL õiguse vaatest. Samuti tõusetub küsimus, kas statistika seaduse alusel on põhjendatud konfidentsiaalse järelevalvelise informatsiooni avaldamine (läbi Eesti Panga).

Eeltoodud kaalutlustest tulenevalt FI ei toeta vastava normi kehtestamist.

Küll juhime tähelepanu, et FIS § 48 lõike 2 kohaselt on FI-l kohustus anda teiste seas RAB-ile teavet, mis on vajalik tema ülesannete täitmiseks, tingimusel, et see ei ole seadusega keelatud. Finantsjärelevalve käigus saadud teave on FIS § 54 lõike 2 kohaselt konfidentsiaalne ning isikud ja asutused, kellele on konfidentsiaalset teavet lubatud avaldada, on nimetatud FIS § 54 erinevates lõigetes. Samas ei ole FIS §-s 54 nimetatud RAB-i, kellele FI on FIS § 48 lõike 2 alusel kohustatud teavet andma. Seetõttu teeme ettepaneku täiendada FIS § 54 lõike 4 loetelu RAB-iga ning Eelnõu § 49 punktiga 17 pakutud täiendus kustutada.

Investeeringufondide seaduse muutmise

53. Eelnõu § 50 punktis 4 on esitatud IFS § 453 lõike 1 muudetud tekst, milles on kasutusel mõiste „väikefond“. Vastavat mõistet kehtiv IFS ega Eelnõu ei kasuta, IFS-is on kasutusel mõiste „väikefondi valitseja“. Teeme ettepaneku asendada sõna „väikefond“ sõnaga „usaldusfond“. Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku muuta Eelnõu § 50 lõike 4 sõnastust järgmiselt: „(1) Eestis asutatud väikefondi valitseja, kes ei taotle tulenevalt käesoleva seaduse § 306 lõikest 3 Finantsinspeksioonilt tegevusluba, peab oma tegevuse registreerima, kui tal on kavatsus hakata usaldusfondi valitsema, sealhulgas täisosanikuna.“

Finantsinspeksioon

Selgitame, et IFS ei näe *expressis verbis* ette, et tegevusloata väikefondi valitseja võib valitseda muud fonditüüpi kui usaldusfond, kuid selline võimalus ei ole ka keelatud ning asub seetõttu hallis alas. Muudatus tooks õigusselguse selles osas, et tegevusloata väikefondi valitsejad võivad asutada ja valitseda ainult usaldusfonde. See on kooskõlas ka turul levinud usaldusfondide valitsemise praktikaga.

54. Eelnõu § 50 punktis 4 on sätestatud IFS § 453 lõige 7. Palume asendada „võib jätta“ sõnaga „jätab“.
55. Eelnõu § 50 punktis 4 sätestatud IFS § 453 lõike 7 punkt 2 võimaldab FI-I jätta registreerimisavalduse rahuldamata, kui „taotleja ei valitse käesoleva seaduse § 2 lõikes 1 sätestatud mõistele vastavat investeerimisfondi.“ Kuna Eelnõu kohaselt tuuakse registreerimise hetk ettepoole, millest tulenevalt tuleb tegevus registreerida enne fondi valitsemisega alustamist, siis ei ole kohane kasutada siin sõnastust „ei valitse“. Selle asemel võiks olla sobilik järgnev sõnastus: „*taotleja kavandavad fondid ei vasta käesoleva seaduse § 2 lõikes 1 sätestatud investeerimisfondi mõistele.*“
56. Eelnõu § 50 punktis 5 sätestatud IFS § 453¹ lõikes 3 ja lõike 4 punktis 3 on kasutatud sõnastust „valitsetava fondi minimaalne investeeritav summa“. Sellest võib jääda mulje, justkui fondi poolt investeeritav summa peaks vastama ette nähtud määrale. FI hinnangul oleks selgem sõnastada see, kas „*valitsetavasse fondi minimaalselt investeeritav summa*“ või „*valitsetavasse fondi tehtava investeeringu miinimumsuurus*“.
57. Nii kehtiv IFS kui ka Eelnõuga kavandavad IFS-i muudatused võimaldavad esmapilgul väikefondi valitseja suhtes erinevat käitumist olukorras, kus ta täidab IFS § 453² lõikes 1 toodud teavitamiskohustust (valitsemise lõpetamise puhul) ja olukorras, kus ta seda ei tee, seejuures võimaldades teavitamiskohustuse mittetäitmisel justkui soodsamat käitumist. Nimelt tuleb teavitamiskohustuse täitmise korral FI-I väikefondi valitseja IFS § 453² lõike 2 punkti 2 alusel registrist kustutada (imperatiivne), kuid olukorras, kus ta seda ei tee, on FI-I IFS § 453² lõike 4 punktist 1 ja punktist 5 (koosmõjus IFS § 453 lõike 7 punktiga 2) tulenevalt kaalutusõigus registrist kustutamise osas. Tegelikuses on FI-I kaalutusõigus nii IFS § 453² lõike 2 punkti 2 puhul (tulenevalt IFS § 453² lõikest 3) kui lõike 4 punktide 1 ja 5 puhul ning erinevus on üksnes selles, et ühel juhul saab menetlus alguse väikefondi valitseja teavitusest ja teisel juhul FI initsiatiivil.

Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku õigusselguse huvides hinnata esile toodud sätteid (IFS § 453² lõiked 1-3 ja lõike 4 punkt 1) nende koostoimes ja kaaluda nende muutmist või täpsustamist. Üheks võimaluseks oleks IFS § 453² lõike 4 punkti 1 kaotamine ja sellega seoses lõike 2 punkti 2 täpsustamine selliselt, et see kataks nii tegutsemise lõpetamise kui fondi valitsemisega mitteamustamise, kuid ei seoks eelnevat väikefondi valitseja teavitusega. Teiseks võimaluseks oleks IFS § 453² lõike 2 punkti 2 ja lõike 3 kaotamine, kuna lõike 2 punkti 2 olukorda katavad juba IFS § 453² lõike 4 punkt 1 ja punkt 5 (koosmõjus IFS § 453 lõike 7 punktiga 2), mis võimaldavad Finantsinspeksioonile ühtlasi kaalutusõigust. Seejuures on võimalik arvesse võtta ka investorite huvide kaitset.

58. Eelnõu § 50 punktis 5 sätestatud IFS § 453² lõike 6 punktis 1 ja Eelnõu § 50 punktis 6 (eksklikult märgitud 5) IFS § 516 lõikes 13 on kasutatud fondiga seoses sõna „aktsiad“. Aktsiad saavad olla aktsiaseltsifondil. IFS § 242 lõike 2 kohaselt saab aktsiaseltsifondi registrisse kanda ja seega ka valitseda üksnes tegevusloaba omav fondivalitseja. Usaldusfondil on IFS § 21 lõikest 1 tulenevalt osad. Eelnevast tulenevalt on sõna aktsiad viidatud sätetes üleliigne.
59. Eelnõu § 50 punktis 5 sätestatud IFS § 453² lõike 6 punktis 3 palume täpsustada teate esitamise aeg, nt „*viivitamata peale fondide likvideerimise protsessi alustamist*“, vältimaks teate esitamisega viivitamist väikefondi valitseja poolt.

Kindlustustegevuse seaduse muutmine

60. Teeme ettepaneku täiendada Eelnõu § 52, millega muudetakse kindlustustegevuse seadust (edaspidi **KindlITS**). KindlITS § 107 lõige 4 kohustab kindlustusandjat juhi või vastutava isiku valimise või määramise kavatsusest teavitama FI-d 30 päeva enne nimetatud otsuse tegemist ning ametiaja pikendamise kavatsusest vähemalt 10 päeva enne otsuse tegemist. Soovime nimetatud sätet täiendada kolmanda

Finantsinspeksioon

lausega, mis näeb erisuse, et mõjuval põhjusel eelnimetatud tähtaega ei kohaldata. Teeme ettepaneku täiendada KindlITS § 107 lõiget 4 järgmiselt: „(4) /.../. Eeltoodud tähtaegu ei kohaldata, kui dokumentide eelnev esitamine ei ole mõjuval põhjusel võimalik.“. Eeltoodud ettepaneku oleme RM-le edastanud ka 29.04.2022 kirjaga nr 5-2/2833-1.

61. KindlITS-is näeme vajadust kehtestada nõue, mille kohaselt peab kindlustusandjal olema juhatuses vähemalt kaks liiget. Nimetatud nõude võiks lisada KindlITS §-i 106 uue lõikena 1¹: „(1¹) Kindlustusandja juhatuses on vähemalt kaks liiget.“.

Muud kommentaarid

62. Eelnõu § 5 lõikes 10 on kirjaviga viiendal real sõnas „Finantsinspeksioon“.
63. Eelnõu § 6 lõikes 2 peaks olema „krüptovaraturu osalisel“.
64. Eelnõu § 56 punkti 23 sõnastuses on kasutatud sõna „info“, mille asemel võiks olla „teave“.
65. Seletuskirjas on Eelnõu § 3 lõike 4 kohaselt sätestatud järgmine kommentaar: „Krüptovaraturu osalised on ka isikud, kes emitteerivad sellist krüptovara, mis ei ole varapõhine tõken või e-raha token. Selliste isikute suhtes kohalduvad mõnevõrra leebemad nõuded (vt ka § 1 lõige 4). Näiteks võib selliseks krüptovaraks olla kasutustoken (krüptovara liik, mille ainus eesmärk on anda juurdepääs kaubale või teenusele, mida pakub või osutab selle emitent).“ On küsitav, millele on viidatud sulgudes – vt ka § 1 lõige 4.
66. Eelnõu § 50 punktis 5 sätestatud IFS § 453² lõike 5 teises lauses on trükiviga - sõna „toimetakse“ asemel peaks olema „toimetatakse“.
67. Finantsinspeksiooni hinnangul, tuginedes MiCA artiklile 111 jj, ei ole väärteo vorm trahvimiseks kooskõlas MiCA-ga. MiCA eeldab halduskaristuslikke meetmeid.

Osundame täiendavalt, et sedalaadi sõnastatud (võrdsed) karistuse maksimumalused *//...karistatakse rahatrahviga kuni 5 000 000 eurot või kuni kahekordses väärteo tulemusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastavas summas või kuni 12,5 protsenti juriidilise isiku või tema konsolideerimisgrupi konsolideeritud käibest...//* ei taga elementaarset õigusselgust – ehk ei järelevalve ega menetluslune isik ei tea seda, milline võib teo eest olla maksimaalne karistus, see võib ekstreemsematel juhtudel olla 0 eurost miljoniteni. Samuti on puudu põhjendus ja seadusest tulev viide, kuidas peaks järelevalve valima õiget maksimaalset karistuse määra.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Siim Tammer
juhatuse liige

Kristina Zorin
Kristina.Zorin@fi.ee